

PJESNIČKI DOŽIVLJAJ VJERE

Ljiljana Matković, Ti nisi sišao s križa, Molitve i meditacije, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 1974.

Jakov Jukić

U našoj suvremenoj kulturi bitno čovjekovo iskustvo je vizualno, produkcija i potražnja slika u stalnom su porastu, dok je, s druge strane, riječ u svim svojim oblicima ozbiljno devalvirana. A od svih riječi, dakako, pjesnička i religiozna riječ su zapale u najdublju krizu. Njihova je priopćivost krhka i neuspjela gotovo do nerazumljivosti. One iskazuju, doduše, s teškoćom neku poruku i jedva otkrivaju neko značenje, ali dosluh i autentični susret s ljudskim traženjima rijetko kad uspostavljaju. Zato je danas prava avantura upuštati se u vjernost pjesničkoj i religioznoj riječi, jer to znači staviti sebe pred dvostruko teški zadatak, koji se zacijelo može riješiti, ali će, s obzirom na spomenute hermeneutske i kulturno-društvene razloge, jednom riješen teško uspjeti, u čistoći i otvorenosti, zablistati sjajem smisla jednoj generaciji koja je tako dugo živjela siromaštvo riječi i bogatstvo slike.

Toj teškoći treba nadodati još jednu, tipično našu. Dok druge književnosti poznaju vrsne plodove sužvljenja religiozne i pjesničke riječi, hrvatska se tradicija, posebice novija, ne može time pohvaliti, pa je u njoj bez velika napora moguće nabrojiti takve malobrojne pokušaje, uzimajući u obzir barem one što ostaviše traga u našoj kulturnoj baštini. Na toj oskudnoj tradiciji, s golemim vremenskim prekidom šutnje, danas treba nastaviti pjevati i moliti, s punom sviješću razine dostignuća moderne pjesničke ekspresije i vjerske kulture. Dakle, splet duhovnih zbivanja je takav da upućenog kritičara obeshrabruje, a nadahnutog pjesnika sigurno potiče. Upravo iz tog prostora nove zbitosti poezije i vjere iznikla je ova zbirka mlade katoličke pjesnikinje Ljiljane Matković, kao njezina druga knjiga lirskih traženja.

Zbirka je po mnogim izričajima zanimljiva i dopadljiva, u svemu je primjerena zahtjevima našeg kulturnog kruga, okrenuta jednako kršćanima i svima onima koji, kao i kršćani, traže i gube u igri života. Nije nipošto sentimentalna, s mekim razboljenim čeznućima, nego iskreno doživljena, u izrazu klasično kratka i jednostavna, a u sadržaju duboka i izazovna. Starinski će poštovalac ritma uzaludno tražiti preživjele rime, zahvaćen odmjerenošću cijele pjesme a ne pojedinačnog stiha u njoj.

Diskretno otvoreno iskrenosti, pjesničko će nadahnuće ovdje uvijek biti jače od otpora i nereda riječi. Ukratko, knjiga kršćanske patnje i unutrašnjih bolova, smirenja i otkupljenja, nade i pouzdanja. Stoga na svakoj njezinoj stranici izlaze u susret tragovi zrele osobnosti i proživljene vjere. Iako je pisana u jednom dahu i usmjerena prema sličnom duhovnom obzorju, moguće je u ovoj rukoveti razlikovati dvije vrste pjesama. Jedna molitvena, izričito osobna i kontemplativna, u slijedu duge katoličke tradicije; druga šopovska, angažirana, društvena, u kojoj Krist ulazi u naš svakidašnji svijet, tješi nas i oprašta. Taj dio je posebno aktualan i naš, smješten u urbani kontekst i prostor zajedništva. Na njemu bi trebalo nastaviti tkati okosnicu svakog budućeg pjesničkog nadahnuća, iako kontemplativna odrednica ostaje temelj ovog pjevanja.

Očito je da prolazi vrijeme isticanja katoličkih pjesnika u apologetske svrhe. Danas nećemo pjesnicima honorirati vrijednost zbog njihove vjerničke revnosti, nego zbog talenta. A talent može rasti samo u slobodi. Od sada pa dalje bit će to naša jedina obveza spram poetske riječi. Ni u jednom ni u drugom slučaju, međutim, nismo mnogo učinili. Tekst Ljiljane Matković, uz neke druge, prvi je energični iskorak u otkidanje tog novog prostora. Treba se nadati da će ona u tome nastaviti, jer svako ostvarenje priznanja prava talentu i slobodi znači istodobno i otkriće autentičnosti vjere.